

כ"ג הפינוי

קטעי ארכיון על פינוי היטלים
מחזור באתחת השחרור

יום העצמאות

ה' באייר תשמ"ז

חג העצמאות יום הולדת למדינה

ל"ט שנה להולדת המדינה.

בחי העם היהודי יש סמיכות בין הקורבן והגאולה, בין יום
הזכרון ויום העצמאות.

אלפיים שנות גלות וציפייה לגאולה. אנו הדור ששלמנו המחיר
וזכינו לעצמאות.

חג העצמאות הוא החג המרגש והמרטיט ביותר לדור שהיה שותף
בהקמתה של המדינה. כך, כך אני מרגיש. האם כך מרגישים גם
לדנינו ונכדינו. אני רוצה לקוות שכל דור ודור בדרכו
הוא מרגיש כך ומזדהה עם המדינה. אהבת מולדת פשוטו כמשמעו.

מלחמות - מילואים - ממשלה כזאת, ממשלה אחרת, לא הכל
כפי שחלמנו, אבל שלנו היא - מדינת ישראל.

נמשיך לחלוטם וללחום לישראל יפה יותר וכל זה פה במדינת
ישראל.

אריה גילת

ביום הזכרון לחללי צה"ל

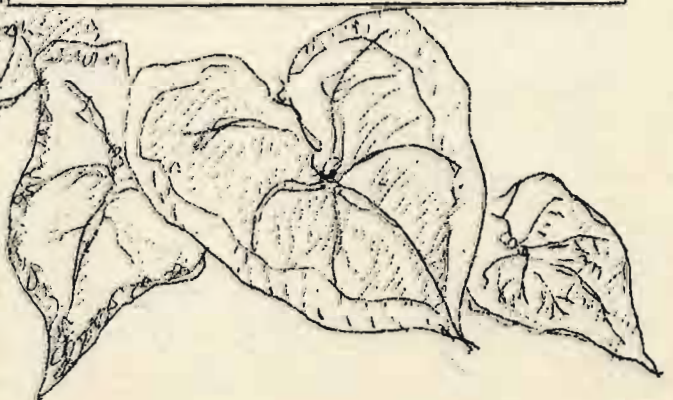
יזכור הקבוץ את בניו
שנפלו במלחמות ישראל ובמילוי תפקידם

14.8.47	בני
7.12.47	בירו
30.5.48	יק
18.9.48	ידידי
25.10.48	דזיברי
26.12.56	יעקב בר
20.9.67	יזהר
7.9.73	יואש
19.10.73	גלעד
17.1.79	אביעד
23.6.82	יעקב גל

ומי שבאחרית הימים יגלה מעינינו עפר
יוכל לומר : היו להם מדבריות
וחבלי-ארץ
היתה להם כלנית בוערת
מים מפות לחם
דרך ארפה ללכת, היה להם
הכל, אבל הזמן
בכליהם פתאם אָזל

(נתן יונתן מתוך היה לנו הפל)

כדוע

"כצל

גלי

צפיפות החגים והארועים מחד, והקשיים הטכניים מאידך, גרמו לכך שלא יכולנו להוציא "על התל", המוקדש לחג, במתכונתו הרגילה.

הסתפקנו, איפוא, בהארה חוזרת על לרכיב אחד של מלחמת העצמאות בקיבוצנו :

פינוי הילדים מחצור - לחולון.

תודה לבני על שהמציא לנו את החומר הרלוונטי מהארכיון.

על התל הבא יצא ביום שישי 15.5.

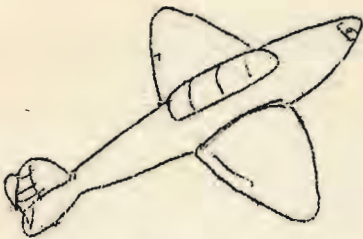
חג שמח !

"הפינוי"

המערכת

עטורים - אילנה רון
הדפסה - רחל מכבי

הפינוי

29.5.48

ב-8 בערב הופיעו מטוסים יהודיים בשמים אשר הותקפו ע"י הטור המצרי המשוריין שנע בכביש החוף בין אישדוד וליבנה. נתנה הוראות להכנס לעמדות. מיד הוחל בהכנות לפינוי הילדים והאוכלוסיה הבלתי לוחמת ...

... ב-02.40 אחר חצות יצא המשוריין (!) שלנו והמשאית עם המשלוח הראשון של ילדים לראשון. עם אור השחר פונו כל הילדים עם מטלטליהם ...

(מתחת לתל"י)

זה היה בשבת אחרי הצהריים - בימי מאי החמים. החברים יצאו עם ילדיהם הפעוטים לבילוי והתפזרו בכל פינות המשק; במוסך על הטרקטורים, בלול אצל התרנגולות, ברפת לחצות בפרות החוזרות מהמרעה, בחדר ההורים למשחק וגם ליד מיטת ילד חולה בבית הילדים. ילדינו היו אז צעירים. "חרמשים" היו בני 5 והורו את גן הילדים הראשון; "אילה" - גנון; בני שנתיים-שלוש; "דגן" ובני "עומר" הבוגרים - תינוקות.

פתאום שמענו אוירונים חגים בשמים - טיסתם בהולה ובלתי רגילה. יריות!! ודרומה מחצר המשק ראינו אוירון אחוז להבות נופל. בטרם יכולנו לעמוד על המתרחש - נשמעה אזעקה בחצר. לפי הוראות היו החברים צריכים להביא את הילדים במהירות מכסימלית למקלט ולהתיצב כל אחד עם נשקו בעמדתו ותפקידו. היה לנו רק מקלט אחד (לא מבטון!) בין בית התינוקות ובית הסוכנות.

האב או האם נפרד פרידה חפוזה מילדם והשני הביא את הילד בריצה בהולה למקלט - ושניהם לתפקידיהם. טפלו ודאגו לילדים המטפלות של הקבוצות ועוד מספר חברות, במקלט היה צפוף, לא נוח ובכי רב ... האמהות של התנוקות הרכים היו אתם ואני, כמטפלת בתינוקות הייתי אחראית על סדרי החיים במקלט ומקשרת עם מפקד המקום.

עם בוא הערב נתנה הפקודה להתכונן לפינוי.

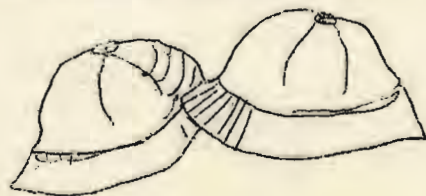
האוטו עמד לזרז. אמהות חרדות, אבות וחברים נרגשים - מזה; מטפלות, חברות בהריון ועוד מספר קטן של חברים על האוטו - מזה. בלב כולס שתי הפילות ואמונות גדולות: להגן ולשמור על ביתנו - הצור ולהגן ולשמור על ילדינו. היתה גבורה גדולה במעשה הפינוי. יצאנו בחצות ליל צפונה - לבלתי ידוע. אתנו יצאו כמה חברים שיחפשו עבורנו מקום מקלט.

היה לילה ואינני זוכרת יותר מאשר הכוון והילדים. להרדימם, להאכיל, לעודד ולהרגיש.

הגענו לראשון לציון - בסיסו של קבוצנו בעבר הלא רחוק - ובאותו מקום שכך אז קבוצ "נירים". פינו עבורנו כמה חדרי חברים עם מיטות והשכבנו את הילדים לישון 6 - 7 לרוחב כל מיטה. יוסקה נסע לחולון לברר אפשרות של קליטתנו שם. פינו עבורנו בית ספר ומספר חברות נסעו להכין מהר את החדרים-הכיתות לקראת בואם של הילדים. בינתיים הגיעו עם המיטות, והמזרונים. לכל קבוצה הוכן חדר ולכל ילד - מיטתו. המטבח אורגן והכין את הארוחה הראשונה לבנים שעומדים להגיע...

כחות גדולים צמחו בקרבנו, אהבה ללא גבול היתה בלבנו לילדים, לשלומם ובריאותם.

(נכתב ע"י יעל ארבל ליום העצמאות תשכ"ג)

על הנהגות בתחילת מלחמת השחרור

(נכתב ע"י יהודה סלע, כנראה ליום העצמאות 1963)

ימיה הראשונים של מלחמת השחרור היו קשורים במאבק על קיום קשרי תחבורה בין הישובים היהודיים. עקב הסיכון הנוסף שהיה כרוך בנסיעה באותם הימים היה מקובל, ששני נהגים יעבדו בצוות במשאית המשק.

למשך תקופת המלחמה עבדנו, שבתאי בריץ ואני, באוטו שלנו, כשתא הנהג היה עשוי לזהות פלדה עם אשנבים צרים שאפשרו ראייה מוגבלת. מדי בקר היינו יוצאים מהמשק ויחד עם המכונניות של גן יבנה היינו מצטרפים לשירות משאיות מהדרוס ובלווי הגנה היינו ממשיכים עד תל אביב. אחה"צ היינו חוזרים באותה הצורה.

אירע לנו להיות מעורבים בכמה תקריות שעברנו, לפחות, נסתיימו על הצד הטוב. אפשר לספר איך אותו אמצעי-מגן שהיה צריך להיות לעזרתנו גרם לתקלות מרובות, שבכמה מקרים כמעט הכשיל אותנו: יום אחד, בעברנו את מור (כפר ערבי ליד פינת תל נוף) הותקפה השירה ע"י ערבים. שבתאי היה ליד ההגה כשמבטו מרוכז על הכביש שלפנינו. כדורים עפו סביבנו ושבתאי לא הבחין שאוטו אחר מנסה לעקוף אותנו. כנראה נפחד נהגו ונסה להקדים ולצאת מטרוח היריות. זה כמעט הפיל אותנו לתעלה.

אותו תא מגן הוסיף משקל מעל ליכולת של המנוע ולא פעם, בדרך לא דרך, נאלצנו לעצור ולתת למנוע להתקרר. בקר אחד, בנסיעה אחרוני מקרה ישראל, על דרך משנה לתל-אביב, בקש האוטו לנוח. הצרה היתה שהיינו בטרוח יריות של הערבים. בדלית ברירה סטינו קצת מהדרך ולקול זמזום כדורים מעל לראשינו שכנענו נהג אחר לגרור אותנו לתל-אביב.

לרשותנו היה אקדח עם 8 כדורים - לעת צרה. אבל מכיון, שהיה מחסור בתחמושת לא אישרו לנו להתאמן באקדח ואפילו לנסותו. כל פעם שעברנו בשטח מסוכן היינו טוענים את האקדח עם הרגשה בטוחה. עם גמר המלחמה הבהיר לנו נסוי אחד שהאקדח בכלל לא היה מסוגל לפעול.

נזכר אני באותו יום אחה"צ: בהתקרבונו למעק עצר אותנו חבר כפר מנחם - אחד ממפקדי האיזור. הוא הורה לנו לחזור לרחובות ולחכות לתפקיד מיוחד. אותו לילה נסענו בשירות מכונניות דרומה. בעברנו דרך כפר ערבי חשוך כבה המנוע! היינו האחרונים בשירה ואחד זמן קצר התחילו יתר המכונניות להעלם. איך שהוא הצלחנו להתניע את המנוע ולהשיגם. הגענו לנגבה לשם פינוי הילדים למקום בטוח יותר. בשעה 4 לפנות בקר, אחרי המבצע, פגשנו, ליד כוס קפה בגבעת ברנר, את משה ארנן, שהיה אחראי לשירה וגם את זאבי'לה, נהגו.

שבועיים לאחר מכן פנינו את ילדי חצור באותה הצורה וכשחזרנו לקבוץ עם עלות השחר מצאנו את הסימנים הראשונים, שהתחילה ההתקפה המצרית על חצור.

נורית מלמד מספרת על פיינוי הילדים במלחמת השחרור

(מתוך הקלטה שנעשתה לילדים בחג ה-30, ב-1976).

... היינו אז בני 6 - 7 (קבוצת "חרמש"). התקופה הייתה מתוחה והחליטו שנבלה את שעות ה"גן" שלנו בפרדס. כל יום בגמר העיסוקים שלנו היינו חוזרים לבילוי עם ההורים ולשינה בקבוץ. ערב אחד באו ההורים (אני זוכרת שזה היה יום ששי, כי הביאו לנו בגדי שבת) באו עם עגלה וחמור בכדי לקחת אווננו הביתה אך החלטנו לא לחזור ישר אלא להתעכב בדרך במטע משמשים נטוש בכדי לקטרף קצת פרי. מלאנו כובע עם מישימים ויצאנו בעגלה בדרך הביתה. ליד אחד הפרדסים - פתאום שמענו קול של מטוס. זה היה דבר לא רגיל אצלנו באותה התקופה. שמענו יריות - ואח"כ התברר שאלה היו הדי קרב אוירי שהתנהל כמעט מעל לקבוץ. ההורים פקדו עלינו מיד להשכב בתוך הגומות שבפרדס. אני זוכרת שאבי עמד והסתכל בקרב, אך אני נצמדתי לקרקע וממש חפרתי לעצמי בור כששמעתי את היריות, כי פחדתי שמשו מזה יפול עלינו.

בסוף העניין נרגע. כנראה, שאחד המטוסים הופל, אך היה אות ארגעה ויכולנו להמשיך בדרכנו הביתה. איך שהגענו לשער הקבוץ אומר לי האבא שלי: "נורית, אני עכשו צריך ללכת לעמדה שלי; כאן יש תעלות, את יודעת את הדרך עד למקלט. רוצי למקלט ששם נמצאים כל ילדי "חרמש". את יודעת איך - הרי עשיתם תרגילים בזה. שלום." ולא ראיתי אותו עד הערב. התחלתי לחפש את ילדי קבוצתי. לא היו במקלט ששם היו צריכים להיות. חברה אחת אמרה לי: "פינו אותם למקלט בית התינוקות. את יודעת איפה זה? את גדולה, את יכולה לרוץ לבד". וכך - בין הפגזה להפגזה - רצתי למקלט של בית התינוקות ומצאתי שם את כל הילדים שלנו. הכינו לנו איזה אוכל: ביסקויטים ודברי אוכל שהכינו עוד מראש בתוך המקלט. היו שם גם כל התינוקות. השכיבו אותנו לישון ואותו השכיבו על מדף עם תינוק כבן שנה. נשכבתי בפינה ולא יכולתי להרדם כי הוא הרטיב את המיטה המשותפת שלנו ולא היה נעים. מצאו לי מקוט אחר וסוף-סוף מתוך עייפות נרדמתי.

באמצע הלילה העירו אותנו: "קדמו, התלבשו מהר. אנו יוצאים מפה". היה שקט בחוץ ואוטובוסים חיכו לנו במגרש החניה. עלינו מהר ואז שוב בא אלי האבא שלי ואמר: "אנחנו נשארים פה להגנת הקבוץ. את עכשו תהיי ההורים של האח הקטן שלך. תטפלי בו ומחר אשלח את האוטו שלו".

המשכנו בחושך לנסוע. עברנו את רחובות. היה חושך בכל מקום... מדי פעם עצרו אותנו במחסום. לבסוף הגענו לראשון לציון ושם שכנו אותנו ללילה אחד בצריף שהיה חדר הקריאה כשקבוץ ג' עוד היה שם. למחרת הגענו למקום שבו היינו עתידיים לגור כארט לשנה: בית ספר בחולון.

זה היה בית גדול של שתי קומות מלא חדרי כיתות. לכל כיתה סדרו מיטות ושיכנו שם קבוצת ילדים. אנחנו - בתור "גדולים" ישנו בקומה השניה והקטנים - בקומת הקרקע. למטה היו גם המטבח וחדר האוכל. היינו המון ילדים וכמה חברות שטפלו בנו - רובם לא היו הורים. רוב ההורים נשארו להגן על חצור, ומדי כמה שבועות באו לבקר את ילדיהם. טפלו קצת באחים הצעירים שלנו אך כל יום בשעות "הבילוי" המטפלו עם המטפלת - גנת שלנו ושחקנו בחולות.

היו שם המון חולות. המצאנו לנו כל מיני משחקים: היתה לנו מלכה שעשינו לה מקצף של סבון - קרם ורוד; שחקנו בחול רטוב, עשינו כדורי בוץ וזרקנו אחד על השני: שחקנו ב"מלחמה" כפי שחשבנו שההורים שלנו עושים. דבר לא משמח היו ההפגזות: פעם הייתה אזעקה וכולנו הצרכנו לרוץ לקומת הקרקע. בלילה היו מעירים אותנו. היינו מתעטפים בשמיכות ויורדים למטה ונרדמים שט על הרצפה מכורבלים בשמיכות - כמעט בלי להתעורר. זה היה מאד מפחיד - לשמוע את המטוסים. זה אף פעם לא היה ממש קרוב אלינו אבל לשמוע את הרעש של הפגזים המתפוצצים... אך לבסוף לא קרה לנו דבר.

הדבר הכי קשה היה לנו הריחוק מההורים... הם כתבו לנו מכתבים וספרו מה קורה בחצור. אני זוכרת מכתב אחד (לאחר שכבסו את הכובע שבו מחצתי את המישימים, ושלחו אותו אלי): "את יודעת נורית, גרשנו את המצרים. הם ברחו ממש "בלי מכנסים". להם זה היה סתם ביטוי, אך אני הייתי בטוחה, שכל המצרים ברחו והשאירו את המכנסים שלהם בחצור.

ואז היתה קהפוגה" במלחמה ולקחו אותנו לבקר בחצור. מה שראינו שם - הקבוץ ממש השתנה: הוא היה כולו חפור תעלות-קשרי. הקימו עוד עמדות ועוד בונקרים והחברים כמעט ולא גרו בחדרים שלהם. היו חדרים (למשל, חדר הורי) שראיתי בקירות שלהם ממש חורים גדולים שנעשו על ידי הפגזים. ככה היו צריפים ובניינים פגועים, אך לא היה דבר שממש היה הרוס. לנו, הילדים, תקופה זו שבילינו בחצור בזמן ה"פוגה" היתה ממש נהדרת! לא פחדנו מהפגזות והיו המון מקומות משחק למחבואים ול"מלחמה"; אפשר לרוץ דרך כל הקבוץ בתוך התעלות בלי להיראות. תעלות אלה הספיקו לנו למשחקים לזמן ממושך עד שסתמו אותם.

בחזית הילדים

קודט, יוסף א., וצבי ב. בקרו אצל ילדינו בחולון. הם הסתדרו די טוב, מגלים עניין בסביבה החדשה. גם הסביבה מגלה עניין בהם. מטפלים בסידורם - אחיו של יוסקה וחברתו. התחלנו בפינוי הפצי הילדים וכמובן גם צעצועים. הבוקר נשלח המקרר הוזמלי הקטן והרדיו החדש. מסרנו לאריה, שבמקרה שימצא לנכון, מבחינה כלכלית או צבאית, לפזר את הילדים בבתי הורים או קרובים - יעשו זאת בלי התייעצות נוספת אתנו.

("מתחת לתל")

... שחרור אמהות ו. חינוך פנתה בתביעה לשחרר את האמהות לילדים עד גיל שגתיים. ו. החירום דנה בדבר ולא ראתה את הטעם בהעמדת השאלה בצורה זו. היא מבינה את התביעה לשחרר מכל משפחה את אחד ההורים אך דבר זה היה מוציא אנשים רבים ממערכת ההגנה של הנקודה. לכן הוחלט כל זמן שלא תבוא תגבורת מההוץ אין לשנות מהנוהג הקיים. תיערך רשימה של חברות הדרושות למערכת הבטחון בחצור (כ-30) ולא יקבעו לגבי שיחרורן כל נילמוקים...

("על התל")

אחד מהורי כל ילד מהוץ לנקודה

בשיחה שהתקיימה בחצור בדבר שיחרור אחד מהורי כל ילד מתפקיד הגנה בחצור - נתקבלה הצעה זו. החלטה זו אינה חלה על 3 החבירות מהעזרה הראשונה, ביחס אליהן יתקיים דיון מיוחד.

יש להבהיר, שהחלטה זו איננה אומרת שאחד ההורים ימצא דוקא עם ילדיו בחולון, אלא שאחד ההורים לא ימצא בחצור. למשל: ירדנה תשאר בחצור למרות שצבי אינו יושב בחולון, וכו'... שיחה דומה עמדה להערך גם בחולון, אך 3 אזעקות שהיו באותו ערב לא אפשרו את קיום השיחה...

מקלטים בחולון

מזכירות חולון באה בתביעה נמרצת לבנות מקלטים בחולון ולשפר את הקיימים. הוחלט שאנו שולחים לשם חברים אך איננו שולחים אנשים להקמתם - על מועצת חולון לספק את העובדים...

(על התל)

כהחולון

יומן הימים האלה

מיום ד' 2.6 (בערב)
משעה 18.55 ועד 20.00 הרעשת תותחי האויב
במשכתו בהפסקות קצרות. נורו כ-40 פגז.

- 16.15 - הגיעה כיתה אצל על ציודה,
נפגשו עם ז'קו.

- 20.53 - אירון של מזינת ישראל טס
בשלוה אולימפית בשמיט. תותחי המצרים
פותחים עליו באש קטלנית. הוא מטיל פצצות
במגמה להפציץ את הטור המצרי.

- גיוס כללי בלילה לביצור נוסף של
הנקודה.

- 2 בלילה. החלה פעולה כללית ומשולבת
נגד המצרים. הדי יריות מכל סוגי הנשק
ממלאים את חלל האויר.

(מתוך "על התל" גליון 31

שנה אחת עשרה), 4.6.48.

מאז שהגעתי הנה היו כמה אזעקות ובקשי
הצלחתי לישון קצת. יעל (בתה) שאלה אותי
אם לא אסע עוד... ספרו לי שבדרך כלל
לא עשתה צרות. רק בערבים במיטה היתה בוכה.

המצב כאן קשה יותר מאשר אצלנו בחצור.
המטוסים מבקרים מדי פעם את הל-אביב
ואינם פוסחים גם עלינו. יש אזעקות ואז
רצים עם כל הילדים (כ-80 ילד, וזה לא
כל-כך פשוט) - לקומה התחתונה של הבית
ומנסים להשכיבם על הרצפה.

אתמול ירו ממכונת-יריה מאחד המטוסים
בקרבת מקום והחרדה היתה די גדולה.

הבחורות כאן עמוסות עבודה ועייפות מאד.
הילדים נמצאים באופן כללי (פרט למחסור
בהורים) במצב טוב. ביה"ס הזה הוא מקום
מצוייך. אני חושבת שלא רבים הקיבוצים
והילדים שזכו לקבלת פנים ולתנאים כאלה
בימי הפלנרי. ישנם קיבוצים שבהם כל אם
נסעה עם ילדה והיא הדואגת לו, תוך הרגשה,
שאם לא היא הרי הילד יופקר. ואין אירגון,
אין טיפול, אין דאגה. אצלנו המצב באמת
משביע רצון.

כשתהיה בחדר שלנו, (אל תסתובב יותר מדי!) מוציא את המחצלת של יעל ושלה אותה, כאן
בזמן אזעקה, הילדים צריכים לשכב על הרצפה. לא פעם מוציאים אותם ערומים ורטובים
מהמקלחת ומשכיבים על הרצפה. חסרות לנו מחצלות. השקה את העציץ, וגם אל תשכח להתגלח...

מתיחות החיים כאן, כתום ההפוגה רבה מאד. כ-8 - 5 פעמים במשך היום יש אזעקות.
הילדים מתעצבנים... כאן בתנאים השונים, נוכח הניתוק הגמור מהאבות והניתוק החלקי
מהאמהות, מבליטים הילדים את חולשותיהם...

... כשבאתי הנה מחצור, נראה היה לי הכל זמני לגמרי, ומשונה היה להשקיע מאמצים,
עבודה וכספים בכל מיני סידורים, עכשיו מתברר שלא יתכן אחרת. כדי לשמור על בריאותם של
הילדים מוכרחים להבטיח תנאים סניטריים מינימליים.

יש סיכויים שהכל יסתיים בכי טוב ועוד נשמח כולנו יחד!

מתוך מכתביה של רחל ליבנה מ ספר "מכתבים
מדרך חיים".

4 ביוני 1948

לילדינו בהולון!

הערב ליל שבת, אתם מקבלים את פני השבת
בלי הוריקם. אך אל תהיו עצובים. תשירו, תרקדו ותשמחו.
גם אנו איננו עצובים, אנו רק מצטערים, שאינכם יכולים
להיות אתנו יחד, אך אנו מקוים שהפרידה מכם לא תהיה ארוכה.
המצרים - שבאו להרוס את חצור שלנו וקבוצים וישובים
אחרים - יגורשו חזרה למצרים וכולנו נפגש שוב בבית
נקים מחדש את מה שנהרס ונבנה בהים נוספים, נטע עצים,
נרחיב את הרפת והלול ולא נפרד יותר!

שבת שלום לכם מכל ההורים
והחברים השומרים ומגינים
על חצור.

מתוך ראיון של יעל ארבל (1986) ע"י שרה אשל

כך, עמי היה בן שנה ושלוש רבעי שנה - בלול הפנוי "העמסנו" את הילדים על
המשאית, ואני ארזתי דברים, ואח"כ עשיתי מפקד של כל מי שנמצא על המשאית, כאשר
עמי שמע את קולי, הוא קרא לי, אבל לא חשבתי שעלי לענות לו - כי הוטלה עלי
האחריות על כל ילדי הקבוצ. אני בתפקיד...

ואח"כ בפנינו. רוב האמהות נשארו בחצור. רק המטפלות היו בחולון. והיתה לנו
החלטה שאין שעות בלוי עם הילדים הפרטיים שלנו - קרה לי פעם שהתרוצצתי בחצר
בית הספר בחולון ועמי פגש אותי (ילד פחות מבן שנתיים...) נדבק אלי... לפתע
עברה חברה ואמרה לי - "איך את לא מתבישת...". ואני התבישתי - ולא ידעתי איך
להסביר לה שלא אני נגשתי אליו, אלא הוא רץ אלי.

חוזרים הביתה

10 לנובמבר '48

עם שוב ילדינו ...

למעלה מחמשה חדשים עברו מאז ליל הפנוי עת דאינו את הטור המצרי עולה מהדרום על כביש החוף. כחטף ירדה עלינו סכנת ההתקפה והפגיעה הישירה.

עד אשר שוב נוקתה ארץ פלשת מרגל הפולש המצרי : עתה מתהסלת גלוח "חולון-אמונים", שוב מאחד הקיבוץ את פזוריו לקראת ימי בטחון ושלוש ובצור פנימי.

עברנו לחיות מתחת האדמה והפכנו את החצר ללבינט של תעלות ומחילות, עמדות ומקלטים, חרקנו שניים למראה ההרס ונצלנו את רגעי הפוגה להמשך הבנין.

שנחתנו מהולה בעצב :

י ק ק ל י י

י ע ק ב י ז י ד י

ח י ט ג י ב ר י

לא הגיעו אתנו ליום הזה.
יהיה זכרם ברוך.

25 בפברואר 1949

זכרים ביום הילד:

מטו' בשבט תש"ח עד טו' בשבט תשט'

שוב אנו נוטעים עצים, כשם ששחלנו אשתקד. אך שנהזו, שעברה עלינו, שנת מאורעות מיוחדים היתה. נסיון זה שהתנסינו בו - נפלל שלא להתנסות בו יותר. אך ככל נסיון קשה, הרי זה מבחן. לפני 7 חדשים הלכנו לפנוי, הרי הינו לפליטים, הילדים והמטפלות. החויות שעברו עלינו היו קשות במידה כזו, שנדחה הרצון לשוב לחקור ולסכם את תקופת הפנוי, אולי כשנתרחק יותר מתקופה זו נוכל לנתח ולסכמה ביתר אוביקטיביות. ואף על פי כן, כמה מילים.

זכרים שונות למאמץ המלחמה. מי בבונקר בחצור ומי שנרעד עם כל אזעקה בחולון, כשחיי הילדים נתונים לאחריותו. מבחינת המשא הנפשי היה הרבה יותר קשה להיות בחולון, גם אם ה"טור" לא נראה לעין. החיים בפנוי העמידו בפני ביקורת הרבה יסודות הנוך, בעצם כל מה שעשינו עד אז, והעמידו

בפני מבחן קשה מאד כל מטפלת ועובד חנוך בפני עצמו. הצורך לשמש בשכיל הילד

הכל, האם, האב, הבית, התנאים הרגילים - עוררו וגבשו את כוח הסבל והעמידה. לפתע פתאום צריך היה עבור המטפלות הקטן לפתור את כל שאלות קיומנו כפליטים, להתגבר על קשיי הדיור, המחלות, על ערעור בטחונם של הילדים. ויש לציון שהן עמדו במבחן זה בעוז ובהכרת כל מלוא תפקידן. ושווי המשקל נשמר בכל תנאי.

עוד לא חלפה שנה מיום בו ניתן צו הפינוי לילדינו ושוב אנו חוגגים את יום הילד בבית. הבונקרים, מכזרי החברית בתקופת המלחמה - הולכים ומתפרקים. חפירות ההגנה הופכות לגינות נוי, הילדים חזרו לשווי משקלם הנפשי, בטחונם חזר אליהם...